

Силабус курсу:

ТЕОРІЇ НАЦІЙ І НАЦІОНАЛІЗМУ В ІСТОРИЧНОМУ АСПЕКТІ

СХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ДАЛЯ

Ступінь вищої освіти:	бакалавр
Спеціальність:	032 «Історія та археологія»
Рік підготовки:	4
Семестр викладання:	весняний
Кількість кредитів ЄКТС:	5
Мова(-и) викладання:	українська
Вид семестрового контролю	залік

Автор курсу та лектор:

к.і.н., доц., Сафонова Наталія Михайлівна

вчений ступінь, вчене звання, прізвище, ім'я та по-батькові

доцент кафедри історії і археології України

посада

nsafonova@i.ua

електронна адреса

+38-0999062601

телефон

месенджер

за розкладом

консультації

Викладач лабораторних занять:*

вчений ступінь, вчене звання, прізвище, ім'я та по-батькові

посада

електронна адреса

телефон

месенджер

консультації

Викладач практичних занять:*

вчений ступінь, вчене звання, прізвище, ім'я та по-батькові

посада

електронна адреса

телефон

месенджер

консультації

* – 1) дані підрозділи вносяться до силабусу в разі, якщо практичні та (або) лабораторні заняття проводить інший викладач, котрий не є автором курсу та лектором; 2) припустимо змінювати назву підрозділу на «**Викладач лабораторних та практичних занять:**», якщо лабораторні та практичні заняття проводить один викладач, котрий не є автором курсу та лектором.

Анотація навчального курсу

Цілі вивчення курсу: Основними цілями курсу «Теорії націй і націоналізму в історичному аспекті» є ознайомлення студентів з системою знань, здатних сформуванню універсальне і цілісне уявлення про нації, націоналізм, національну культуру, національну ідентифікацію. У зміст дисципліни входить вивчення історичних етапів формування націй і їх реального стану, різних проявів націоналізму, аналіз сучасних проблем розвитку національних і міжнаціональних відносин в різних державах, в тому числі й в Україні. Названий курс зберігає спадкоємність і допомагає більш глибоко розглянути специфіку національних проблем в світі.

Завданнями курсу є:

- дослідження нації і націоналізму як глобальних явищ;
- вивчення попередніх і сучасних концепцій нації та націоналізму;
- визначення місця і ролі націй і націоналізму в умовах глобалізації сучасного світу;
- аналіз питань взаємодії великих і малих етносів в умовах наростання міжнаціональної напруженості в світі, пошук варіантів гармонізації міжетнічних відносин, забезпечення толерантності та гуманізації соціуму.

Результати навчання:

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент буде

знати:

- поняття нації і націоналізму як глобального явища та різні прояви націоналізму,
- історичні етапи формування націй і їх реального стану,
- вивчення попередніх і сучасних концепцій нації та націоналізму;
- історичні типи націоналізмів;

вміти:

- визначати місце і роль націй і націоналізму в умовах глобалізації сучасного світу;
- аналізувати питання взаємодії великих і малих етносів в умовах наростання міжнаціональної напруженості в світі;
- аналізувати сучасні проблеми розвитку національних і міжнаціональних відносин в різних державах, в тому числі й в Україні;
- здійснювати пошук варіантів гармонізації міжетнічних відносин, забезпечення толерантності та гуманізації соціуму.

Передумови до початку вивчення:

Базові знання та уявлення з курсів Всесвітньої історії, Історії України та української культури; окремі теми, тісно пов'язані з основними проблемами таких наук, як соціальна філософія, соціологія, політологія, етнологія, психологія, етнічна та етнополітична конфліктологія.

Мета курсу (набуті компетентності)

Основною метою навчальної дисципліни «Теорії націй і націоналізму в історичному аспекті» є формування у молоді систематизованих концептуальних знань та уявлень про націю, націоналізм і міжнаціональні відносини.

Внаслідок вивчення даного навчального курсу здобувач вищої освіти набуде наступних компетентностей:

- теоретичне засвоєння і розуміння попередніх і сучасних концепцій нації та націоналізму;
- усвідомлення поваги до честі і гідності людини як найвищої соціальної цінності;
- формування уявлення про визначення місця і ролі націй і націоналізму в умовах глобалізації сучасного світу;
- аналіз питання конструктивної взаємодії великих і малих етносів в умовах зростання міжнаціональної напруженості в світі;

- вільне володіння вивченим матеріалом, реалізація навичок критичного аналізу, побудови обґрунтованих висновків щодо дискусій;
- спроможність результативного пошуку гармонізації міжетнічних відносин з орієнтацією на забезпечення толерантності та гуманізації суспільства.

Структура курсу

№	Тема	Години (Л/ЛБ/ПЗ)	Стислий зміст	Інструменти і завдання
1.	Вступ.	1/0/1	Поняття «нації» і «націоналізму» як продукту Нового часу. Універсальні дефініції. Ознаки за Б.Шейфером.	Участь в обговоренні. Індивідуальні завдання.
2.	Історія теоретичних досліджень нації і націоналізму	1/0/1	Типології націоналізму. «Класичні» типології. Хобсбаум Э. Нації і націоналізм після 1780 р. Типологія Л. Грінфелд та інші історичні типології. Соціологічні типології. Типологія Е. Сміта	Участь в обговоренні. Індивідуальні завдання.
3.	Історичні і філософські витoki націоналізму.	1/0/1	Історія націоналізму як продукту Нового часу. Суспільний і політичний рух націоналізму в історичному контексті, завдання якого — досягнення нацією певної мети та здійснення волі нації.	Участь в обговоренні. Індивідуальні завдання.
4.	Теорії нації.	1/0/1	Теорії нації та націоналізму. Складові ідеології націоналізму (нація як культурна спільнота, нація як спільнота єдиних прагнень і волі, програма реалізації цих прагнень і волі).	Участь в обговоренні. Тести. Індивідуальні завдання.
5.	Проблеми націй і націоналізму в сучасній західній науковій літературі	1/0/1	Модернізаційна версія. Марксизм і націоналізм. Консервативний підхід. Націоналізм з погляду психології.	Участь в обговоренні. Індивідуальні завдання.
6.	Політична суб'єктність етносів і націй.	1/0/1	Політичні чинники. Соціальні та соціально-психологічні аспекти. «Політекономія націоналізму» і «епоха націоналізму».	Участь в обговоренні. Індивідуальні завдання.
7.	Нації та етнополітика.	1/0/1	Націоналізм, нацизм і фашизм. Націоналізм і расизм. Процес формування та утвердження націй або національних держав.	Участь в обговоренні. Індивідуальні завдання.
8.	Націоналізм як доктрина: сутність і типологія.	1/0/1	Політичний і етнічний націоналізм. Різновиди тлумачень.	Участь в обговоренні. Індивідуальні

№	Тема	Години (Л/ЛБ/ПЗ)	Стислий зміст	Інструменти і завдання
				завдання.
9.	Націоналізм як доктрина: сутність і типологія.	1/0/1	Підходи до вивчення націоналізму. Три провідні школи: примордіалізм, модернізм і етносимволізм.	Участь в обговоренні. Індивідуальні завдання.
10.	Український націоналізм	1/0/1	Зародження і особливості українського націоналізму. М. Міхновський, Д. Донцов, В. Липинський, М. Сціборський	Участь в обговоренні. Індивідуальні завдання.
11.	Сучасний націоналізм	1/0/1	Сучасний націоналізм. Погляд політології та психології. Політична географія і націоналізм (на прикладах).	Участь в обговоренні. Індивідуальні завдання.
12.	Сучасний націоналізм	1/0/1	Націоналізм, патріотизм, шовінізм. Націоналізм як усвідомлене розуміння належності до нації, поєднане з прагненням її безпеки й процвітання.	Участь в обговоренні. Індивідуальні завдання

Рекомендована література

1. Іванишин В. Нація, державність, націоналізм. – Д.: Відродження, 1992. – 147 с.
2. Касьянов Г.В. Теорії нації та націоналізму: Монографія. – К.: Либідь, 1999.–84-85 с.
3. Колодій А. Нація як суб'єкт політики. – К., 1997. – 164 с.
4. Кононенко П. П. Національна ідея, нація, націоналізм. – К.: Міленіум, 2005. – 179 с.
5. Сміт Е. Національна ідентичність. – К., 1994. – 222 с.

Інформаційні ресурси:

1. Хобсбаум Э. Нації і націоналізм після 1780 року. <https://www.twirpx.com/file/1533175/>
2. Наукова бібліотека СНУ ім. В. Даля: <http://filelibsnu.at.ua>.
3. Електронна бібліотека: <http://www.info-library.com.ua/>.
4. Наукова бібліотека ім. М. Максимовича Київського національного

- університету ім. Тараса Шевченка www.library.univ.kiev.ua.
5. Наукова бібліотека Національного університету «Києво-Могилянська академія» <http://www.ukma.kiev.ua/ukmalib>.
 6. Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського <http://www.nbuv.gov.ua/>.
 7. Національна Парламентська бібліотека України <http://www.nplu.kiev.ua/>.

Оцінювання курсу

За повністю виконані завдання студент може отримати визначену кількість балів:

Інструменти і завдання	Кількість балів
Участь в обговоренні	30
Участь у розв'язанні конкретних проблемних ситуацій	10
Індивідуальні завдання	30
Екзамен	30
Разом	100

Шкала оцінювання студентів

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Політика курсу

Плагіат та академічна доброчесність:

Студент може пройти певні онлайн-курси, які пов'язані з темами дисципліни, на онлайн-платформах. При поданні документу про проходження курсу студенту можуть бути Perezарховані певні теми курсу та нараховані бали

за завдання. Під час виконання завдань студент має дотримуватись політики академічної доброчесності. Запозичення мають бути оформлені відповідними посиланнями. Списування є забороненим.

Завдання і заняття:

Всі завдання, передбачені програмою курсу, мають бути виконані своєчасно і оцінені в спосіб, зазначений вище. Аудиторні заняття мають відвідуватись регулярно. Пропущені заняття (з будь-яких причин) мають бути відпрацьовані з отриманням відповідної оцінки не пізніше останнього тижня поточного семестру. В разі поважної причини (хвороба, академічна мобільність тощо) терміни можуть бути подовжені за письмовим дозволом декана.

Поведінка в аудиторії:

На заняття студенти вчасно приходять до аудиторії відповідно до діючого розкладу та обов'язково мають дотримуватися вимог техніки безпеки, і вимог викладачів щодо контролю знань.